

N:o 7.

Af herr **Kennedy**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om nedsättning i räntan för vissa lån från odlingslånefonden.*

Sedan vid 1883 års riksdag beslut fattats om bildande af en fond med ändamål att genom lån understödja odling af sankta trakter, hafva tid efter annan vidtagits åtskilliga förändringar uti de för fondens anlitande ursprungligen bestämda villkor. Bland dessa förändringar, afsedda att främja fondens användning, hafva de fortgående nedsättningarne uti räntan å odlingslån onekligen uti vidsträckt mån bidragit till ändamålets vinnande.

Enligt de i sammanhang med odlingslånefondens bildande meddelade bestämmelser skulle annuiteten å lånen utgöra tio procent, hvaraf fem procent skulle räknas såsom ränta å oguldna kapitalbeloppet.

Denna annuitet nedsattes vid 1885 års riksdag till åtta procent, däraf såsom ränta skulle räknas fyra och en half procent å oguldna kapitalbeloppet, och vid 1895 års riksdag blef i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition räntan ytterligare nedsatt till fyra procent och utgår på grund af 1898 års Riksdags beslut numera efter tre och sex tiondedels procent.

Nedsättningarne i räntan hafva tillkommit alla de nya lån, som från fonden utlämnats efter det beslut om nedsättningen meddelats, äfvensom de därifrån förut beviljade lån, angående hvilkas fördelning å vederbörande hemman och anteckning i jordeboken utslag icke meddelats.

Vid riksdagen ha jämväl motioner väckts i syfte att räntenedsättningen skulle tillkomma de låntagare, hvilkas lån redan vore fördelade, men dessa framställningar hafva icke vunnit framgång.

Utaf statsrådsprotokollet till Kungl. Maj:ts proposition n:o 51 till 1895 års Riksdag framgår, att kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

och kungl. landtbruksstyrelsen uti sin framställning om nedsättning af räntefoten för odlingslån ansett, att denna förmån borde tillgodokomma jämväl dem, som redan erhållit odlingslån, men att kungl. statskontoret, som afgifvit utlåtande öfver denna framställning, därvid anfört, att då låneens fördelning vore fastställd genom utslag, i enlighet med hvilka, och i den mån de vunnit laga kraft, den summa, som till låneandelens och den utfästa räntans likviderande årligen skulle af hvarje hemman erläggas, blifvit från och med det år, då betalningsskyldigheten vidtagit, under särskild rubrik med utsättande af det sista året, då betalningen skulle utgå, såsom ett hemmanet under sålunda bestämdt antal år åliggande allmänt onus i jordeboken antecknad, att då en förändring i de redan för hvarje hemman eller hemmansdel bestämda skuldbelopp förutsatte förnyade uträkningar för hvarje lån och därpå grundad ny fördelning, hvilken, först sedan innehafvaren af de betalningsskyldiga hemmanen satts i tillfälle att däröfver yttra sig, torde kunna genom utslag fastställas och i jordeböckerna antecknas, och att då antalet af de hemman eller hemmansdelar, hvilka hade att ansvara för återbetalningen af odlingslån, vore att räkna i tusental, skulle förändringen kräfva ett arbete af så betydande omfattning, att detsamma åtminstone delvis icke kunde verkställas utan vidtagande af särskilda anordningar därför, i anledning hvaraf kungl. statskontoret ansåge sig så mycket mindre kunna förorda räntenedsättningens tillämpning å nu omförmälda lån, som det enligt gällande författning i ämnet stode öppet för hvarje deltagare i sådant lån att sex månader efter gjord uppsägning inbetala sin låneandel.

Af denna motivering, som i hufvudsak användes af statsutskottet vid 1898 års riksdag i anledning af då väckta förslag i enahanda syfte som det jag här skall tillåta mig framhålla, framgår med all tydlighet, att betänkligheten emot en retroaktiv verkan af räntenedsättningen icke varit af principiell utan mera af formell art. Det vill vid sådant förhållande synas, som skulle den af kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och kungl. landtbruksstyrelsen äfvensom af motionärer i riksdagen föreslagna utsträckningen af räntenedsättningen kunnat komma till utförande, blott tillräckliga arbetskrafter för uträkningarnes verkställande förefunnits; och onekligen framställer sig själfmant det spörsmål, huruvida ett så viktigt och betydelsefullt ändamål som att bereda en välbehöflig lättnad för de svenska jordbrukare, hvilka för sin jords förbättring eller vinnande af ny odlingsbar jord underkastat sig risk, möda och kostnader, borde lämnas å sido endast därför, att förändringen skulle medföra något arbete och därmed förenade kostnader för en gång, hvilka enligt min mening i alla händelser ej kunde blifva af afsevärd omfattning.

Vid föregående tillfällen har Riksdagen för ett sjöförsäkrings- och odlingsföretag medgifvit icke allenast nedsättning uti den ursprungligen bestämda räntan, utan jämväl uti de för lånets beviljande i öfrigt föreskrifna villkoren.

För det vid 1877 års riksdag beviljade lån 2,000,000 kr. till Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag, å hvilket lån skulle beräknas ränta efter fem procent, nedsattes räntan vid 1885 års riksdag till fyra och en half procent och vid 1889 års riksdag till fyra procent, hvarförutom andra afsevärda lindringar i lånevillkoren medgäfvos icke blott vid nämnda riksdagar, utan ock vid 1895 års riksdag.

Ett tillvägagångssätt, som möjligen kan ifrågasättas för beredande af den räntelindring, hvilken jag anser behöflig, torde vara, att de förutvarande äldre odlingslånen inbetalas och samtidigt nya lån beviljas, hvarigenom undvikas, att nya uträkningar och fördelningar af samtliga lånen på en gång ifrågakomma, och därvid man skulle kunna tänka sig att en viss afgift erlades för att betäcka de kostnader, som uppkomma genom ökade arbetskrafter för uträkningarnes verkställande.

På grund af hvad jag nu anfört, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen behagade uti skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning rörande nedsättning i räntan för alla sådana lån från odlingslånefonden, å hvilka erlägges en årlig ränta, öfverstigande tre och sex tiondedels procent, och att på grund af denna utredning till nästa års Riksdag inkomma med nådig proposition i ämnet.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 23 januari 1903.

James Kennedy.